

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. marcija 1879.

Obseg: Smrekov in pa jabelčni zakožni žužek. — Kaj sloveči popotni učitelj Adolf Trientl pripoveduje. — Neposrednji gnoj. — Sadna drevesa in cepiči iz deželne sadjerejske šole na Slapu v vipavski dolini. — Močilnik za travnike. — Vspehi vremenske telegrafije (Witterungstelegrafie) lansko leto. — O dr. Jos. Perwolfovem delu „Slavjansko-orientalno vprašanje“. (Konec.) — Nepoboljšljivi so! — Črtice iz Bosne. (Konec.) — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Smrekov in pa jabelčni zakožni žužek.

Iz Dobrove poleg Ljubljane.

V nedeljo dne 2. marca je c. k. okrajno glavarstvo oklicati dalo, da naj posestniki v črnem gozdu suha smrekova drevesa posekajo ter iz gozda izvozijo. To pa zaradi pokončanja črnemu gozdu škodljivega smrekovega zakožnega žužka (Forstborkenkäfer). Da bi ljudje le ubogati hoteli!

Ker je ravno sedaj pravi čas za pokončavanje škodljivega mrčesa te vrste, naj jaz omenim, da po naših sadnih vrtih tudi en žužek te vrste drevje in sicer jabelčna debla, njihovo kožo in veje izjeda. Pravi se mu jabelčni zakožni žužek (Apfelborkenkäfer).

Ta žužek ima prav tiste škodljive lastnosti, kakor gozdni. Kakor je smrekovega žužka dvoje vrst: eden veči, drugi manjši, ravno tako je z jabelčnim žužkom. Manjšega vrtnega žužka črv je blizo 1 centimeter dolg; on je belorudečkast in izjeda na stotine o zimskem in spomladanskem času kožo jabelčnih dreves. — Večega žužka črv je pa 3 do 4 centimetre dolg, ploščast, doraščen za mali prst debel, glavo ima črno kleščasto, po vrhu je pa rujav. Ta črv kožo in les žre in spomladi se sliši iz jablan, kjer se ta črv gosti, glas „rrrrrk“. En sam tak grd črv more v eni zimi in spomladi mlado jabelčno drevo pokončati. Zasedil pa tega črva nisem nikjer drugod, nego tukaj. — Vzemi oster nožiček, preišči, je li koža drevesu izjedena, ter odstrani črvivo kožo, pod katero je požeruh skrit. Izrezano kožo pa moraš iz vrta spraviti, kajti v njej utegne zalega družih črvov skrita tičati. Do živega gladko izrezano kožo sè drevesnim mazilom dobro zamaži.

Ako je ta škodljivec napadel staro drevo, katero posebnega dobička ne obeta, posekaj ga, ter z mladimi nadomesti. Posebno učitelji s pomočjo šolske mladine tukaj veliko koristiti moremo. Učitelj sadjerejec naj črva poišče, otrokom v šoli pokaže, ter naj kako pero ali kaj družega otrokom za dar nabranih in v šolo prinesenih črvov podari. Morebiti mu kmetijska družba kak goldinarček dá, da si nakupi darov za pridne šolarje.

Avg. Adamič, učitelj.

Kaj sloveči popotni učitelj Adolf Trientl pripoveduje:

A. O živinoreji na Tirolskih planinah.

V Niederdorfu v pastriški dolini so pred nekimi leti določili navado, da se ima goveji živini na planinah vsaj vsak drug dan s soljo namešanih otrobov pokladati. Stroški za to so za ves čas, dokler so goveda na planinah, znesli za eno govedo 44 kr. S temi majhnimi stroški pa so gospodarji dosegli velik dobiček. Živina se je skrbneje varovala, kajti pastir jo je moral vsak drug dan pred oči dobiti, da jej je dal osoljenih otrobov lizati. Živina je postala bolj krotka in ubogljiva, da jo je bilo potem lažje od nevarnih krajev na planinah odganjati. Vrh tega se je živina bolje redila in bolj zdrava bila, kakor v poprejšnjih časih, ko se jej je solí manjkrat, pa naenkrat preveč dajalo. Gosp. Trientl korist tega ravnanja jasno dokazuje s tem, da pravi: „prijatelj! ne soli si celi teden svoje juhe prav nič, v nedeljo pa vrzi celo pest solí v juho, in čutil boš razloček“.

Vsled tega priporočá Trientl vsem planinarjem, naj ravnajo po zgledu planinarjev v Niederdorfu.

B. O mlečnem napajaču za teleta.

Kaj je ta napajač? bodo vprašali naši bralci. Nič družega ni, ko žehtar s kavčukovo sesalko, ki je prav tako narejena, kakor je sesce kravjega vimena. Na tej sesalki sesa tele iz žehtarja mleko prav tako, kakor iz vimena in ga tudi le toliko dobiva.

Ta napajač je kmetijska družba (consortio agrario) v Tridentu najprvo vpeljala, po nji pa kmetje, ki so z njim prav zadovoljni.

Hvalijo pa te napajače zato, ker se teletom ž njimi mleko odmeri in se krave zato bolj varujejo; tudi se teletom pozneje posneto mleko daje, kateremu se lahko moke ali lanene moke doda. Teleta se kar brž po rojstvu postavijo k takim napajačem in ne pridejo celó nič do maternega vimena.

V Tridentu klepar Scanconi v ulici (contrada larga) nareja take prav dobre napajače (Kälbertränker) po 3 gold. 15 kr.

Gospod Trientl jih priporočá vsem kmetijskim družbam, naj si jih naročijo iz razširijo po deželi.